anul I, nr. 3 15 martie 1937

PREDANIA

revistă de critică teologică

Director: G. Racoveanu

Misticism, fals misticism şi ortodoxie

Intr'unul din discursurile sale — cari mai adesea sunt pentru noi tot atâtea îndreptări — dl. Prof. Iorga a fost adus, la Senat, să se ocupe şi de ortodoxie.

D-sa a constatat:

„că nu mai avem ortodoxie";

că nu mai avem decât „un fals misticism, bolnav ca esenţă";

că „toată publicistica noastră nu e ortodoxă";

şi a conchis:

„învăţaţi Dvs. acolo canoane şi tot ce voiţi, dar înainte de toate învăţaţi care este sensul adevărat al ortodoxiei".

Despre învăţământul religios în şcoalele secundare a spus:

„Ştiţi dvs. ce învaţă preoţii pe băieţi şi pe fete? Ii învaţă ceeace e mai dificil în interpretarea canoanelor. Am văzut în clasa VII sau a VIII a unei şcoli secundare de aici, un preot care strigă fetele cum se strigă băieţii: Constantinescu Emilia şi aşa mai departe; fata se ridică în picioare, iar preotul—foarte dichisit— o întrebă: „Ce a spus cutare părinte al Bisericii în cutare Sinod"? Şi atunci eu l-am întrebat: „Mă rog, părinte, din fetele astea d-ta vrei să faci mitropoliţi"? Mi-a răspuns natural: „Nu"! — „Dacă nu vrei să le faci mitropoliţi, vino mai curând cu o predică morală, sau cu exemple luate din vieţile sfinţilor, sau cu toată poesia aceea sfântă, care înalţă cugetul şi îmbunătăţeşte inima".

Fără a stabili dacă suntem de acord sau în desacord cu dl. Prof. Iorga, o revistă de critică teologică cum e **Predania** *găseşte în constatările şi observaţiile de mai sus prilej pentru o seamă de precizări, din cari însemn aci câteva:*

1. Inălţarea cugetului şi îmbunătăţirea inimei — ori cât ar fi ele de necesare — nu pot fi considerate ca scop al învăţământului religios în şcoalele secundare. A afirma că se poate înlocui studiul religiei creştine ortodoxe — care uneori se luminează şi prin cunoaşterea unor canoane — printr'o predică morală, înseamnă a crede (ceeace probabil nu e cazul d-lui Prof. Iorga) că religia se poate reduce la morală. Asta însă ne-ar îndepărta de „adevăratul sens al ortodoxiei" şi ne-ar arunca

iremediabil în lagărul „unui protestantism care a luat câmpii" (pentru a întrebuinţa chiar termenii d-lui Profesor).

Lăsând la o parte problema învăţământului *religiei — care, în treacăt fie zis, trebue să fie altceva decât* trăirea *religioasă, care se face la biserică,* prin *biserică — e neapărat necesar să tragem o linie de demarcaţie între religie şi morală. Care morală are dreptul şi trebue să urmărească înălţarea cugetului şi îmbunătăţirea inimei, dar care în nici un caz nu se poate suprapune, necum să se poată substitui religiei. E adevărat că un om crescut şi trăind efectiv în învăţătura bisericii noastre ajunge, neapărat, la o înălţare a cugetului şi o îmbunătăţire a inimei, — dar asta* nu ca un scop *ci* ca o consecinţă *a felului de a înţelege şi valorifica existenţa. Viaţa religioasă şi bunurile ei constituiesc un domeniu în toate felurile mult mai larg decât cel al moralei; şi a reduce religia la o „predică morală", fie şi „cu exemple luate din vieţile sfinţilor", însemnează a înlesni alunecarea înspre o morală laică (înspre o francmasonerie oarecare), a pierde „sensul adevărat al ortodoxiei" şi a ignora problema mântuirii, care, orice ar crede oamenii luminaţi, rămâne problema centrală a omului ca om.*

Nu ignorăm că statul rumân modern a avut în chip statornic tendinţa de a transforma biserica într'un simplu instrument de poliţie socială, — ceeace nu era decât foarte firesc, dat fiind că toată generaţia de la 1848 era francmasonă. Asta nu însemnează însă că noi trebue să acceptăm această falsificare şi sărăcire a religiei. Mai ales azi nu, când însăş ierarhia oficială a Bisericii noastre începe să regăsească drumurile cu adevărat duhovniceşti.

2. De o bucată de vreme — de la câţiva ani după războiu — se obicinueşte în anumite cercuri a se vorbi cu un fel de desconsiderare despre misticism. Mai interesant decât a protesta împotriva acestei atitudini este a preciza ce însemnează ea efectiv; dat fiind că după o bănuială a noastră, repetat verificată, de cele mai multe ori vorbesc de misticism oameni cărora le scapă sensul acestui cuvânt.

Sunt oameni, culturi şi civilizaţii cari cred că realitatea aceasta sensibilă, în care trăim noi şi care constitue experienţa noastră imediată, nu epuizează existenţa; că mai mult, există oarecum două lumi, dintre cari una tangibilă, vizibilă — de aci — şi alta intangibilă, invizibilă — de dincolo — „principiu oarecum şi raţiune de a fi a celei de aci. Putinţa omului de aci, *de a pătrunde* dincolo *în chiar această viaţă, constitue experienţa mistică a fiecăruia din noi. Pătrunderea vieţii de dincolo în viaţa de aci, prezenţa ei în fiecare moment al istoriei, constitue înţelegerea mistică a existenţei.*

Misticismul poate fi deci contestat, — dar cu o condiţie : ca, anume, cei cari o fac să-şi dea seama că contestă însăş existenţa religiei; sau, dacă vreţi, a oricărei religii.

Vreau să adaug, pentru oamenii luminaţi cari îşi închipue că sunt rumâni, că ţăranul nostru care, plecând la drum, face semnul crucii, depune cea mai categorică mărturie pentru... misticism.

3. Se vorbeşte însă şi de un fals misticism. Fals misticism, — asta e desigur rău, ca orice lucru care e fals. Dar să nu exagerăm : un fals misticism e mai puţin rău decât lipsa oricărui misticism. Căci fals misticism însemnează o alunecare, de sigur, dar o alunecare înlăuntrul *unui domeniu care e şi al harului şi deci al mân-*

tuirii; pe când lipsa misticismului însemnează incapacitate totală de mântuire; situarea ta într'un domeniu în care, chiar când jertfeşti, nu jertfeşti decât orgoliului tău, deasupra căruia nu se mai află nimic.

Insemn aci credinţa mea de nespecialist: că acel care înjură pe Dumnezeu e mai aproape de mântuire decât cel care trăieşte în negarea lui Dumnezeu, chiar dacă moralmente *duce o viaţă fără păcat. Căci cel dintâi prin chiar blestemele lui IL mărturiseşte; pe când cel de al doilea...*

Eu ştiu că toate astea sunt mărturisiri cari ar putea provoca scandalul celor cari îşi închipue că rostul religiei nu este decât a înălţa cugetul şi îmbunătăţi inima.

Nu pentru a promova o religie poliţienească apare însă **Predania**. *Ci pentru a lămuri drumurile aspre, şi prăpăstioase uneori, ale mântuirii.*

Nae Ionescu

Cuviosul Roman cântăreţul

In ziua de 1 Octomvrie, biserica noastră prăznuieşte, alături de alţi sfinţi, de Acoperământul Maicii Domnului dela Vlaherna şi pe cuviosul Roman, făcătoriul de condace.

In Sinaxarele liturghiilor noastre vechi şi noui este însemnat: Cuviosul Roman cântăreţul. In calendarele obişnuite, numele lui Roman nu se întâlneşte, iar în cel arhiepiscopesc citim: Apostolul Anania şi Roman.

Peste numele sfântului Roman se aşterne o totală uitare. Câţi dintre clerici vor fi ştiind ceva despre acest Roman şi despre opera lui?! S'a întâmplat cu Sf. Roman ceea ce s'a întâmplat şi cu alţi sfinţi, capete alese, suflete inspirate. Valoarea lor cea mai de preţ a rămas uitată sau trecută pe un plan inferior. Câţi ştiu de pildă de prăznuirea Sf. Ion Damaschin, a Sf. Ion Gură de Aur, a Sf. Ion Evanghelistul, etc. ?!

S'a petrecut în biserică ceva, destul de ciudat la prima vedere, şi anume: tot ceea ce trecea dincolo de cadrul contemplaţiei pure, practicei ascetice şi thaumaturgiei, rămânea pe al doilea plan.

Tot aşa şi Sf. Roman este cinstit mai mult pentru cuvioşia lui, pentru viaţa lui de înger în trup, de cât pentru opera lui de adâncime teologică şi frumuseţe poetică. Este un fenomen ce merită a fi studiat foarte de aproape şi cu mult discernământ pentru luminarea unora şi alungarea rătăcirii altora.

In sinaxarul lui din Mineiu citim că era sirian de neam, din oraşul Edesa, că a fost diacon la Berit, slujitor la biserica Invierii şi de acolo a venit la Constantinopol. La Vlaherne „a luat darul alcătuirii condacelor, arătându-i-se în vis Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, care dându-i o bucată de hârtie, îi porunci să o mănânce; deci i se păru că deschise gura şi înghiţi hârtia, şi fiind praznicul Naşterii lui Hristos, îndată cum se deşteptă, suindu-se la amvon, începu a cânta; *Fecioara astăzi pre cel mai pre sus de fiinţă naşte....*"

Aceste spuse ale sinaxarului trebuesc situate şi tâlmăcite în sensul just al adevărului. Nu trebue să uităm sentimentul de adâncă smerenie ce stăpânea pe oamenii bisericii în genere şi în deosebi pe cei dăruiţi cu multe daruri şi felurite talente. Enormele resurse intelectuale, oratorice, spirituale, poetice, erau socotite daruri ale Duhului Sfânt, însuflări Dumnezeeşti şi atâta tot. Cel care dovedea, sau manifesta atari însuşiri nu avea nici un merit personal. El era instrumentul ales de Dumnezeu într'un scop bine precizat. Individualitatea şi personalitatea lui nu existau de cât în măsura în care inspiraţia de sus a voit. El era reflexul darului dumnezeesc, şi cu cât acest dar se manifesta mai profund şi mai simţit, cu atât, el se socotea mai mic şi mai smerit. In viaţa Sfinţilor noştri, aceasta este axioma: vrednicie, rânduială de sus.

Nimeni nu se poate făli cu vorba sa, cu cântarea sa, sau cu puterea facerii de mi-

nuni. Acestea sînt lucrări ale Duhului Sfânt, ce se săvârşesc cu implacabilă rânduială şi care nu ingăduie nimănui o socotinţă de sine şi de vrednicia sa. De priveşte şi de cercetează cineva viaţa sfinţilor, o găseşte străbătută de acest fir continuu, pe cât de nevăzut, pe atât de evident.

Peste tot se accentuiază adevărul: cu vrerea lui Dumnezeu, cu îndemnarea Duhului, etc. Şi până târziu, aproape de timpul nostru, adevărul acesta a stăruit la oamenii bisericii. (Astăzi, din păcate, credinţa asta nu-i mai stăpâneşte. Astăzi sânt plini de „ştiinţă" teologică...) Aşa se explică pentru ce, tot ceea ce arată o participare efectivă a voinţii omeneşti, o luptă, în adevăr gigantică, împotriva firii sau împotriva stilurilor lumii acesteia, cum de pildă nevoinţele cuvioşilor sau suferinţele, de multe feluri, ale mucenicilor, sînt trecute pe primul plan. Aşa ne explicăm de ce, în viaţa sfântului Roman, după sinaxar şi după lauda din cântările bisericii, viaţa sa călugărească primează latura, pe care noi voim a o înfăţişa aci. Căci, în sinaxar se spune, că „a luat darul alcătuirii condacelor, arătându-i-se în vis Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu".

Deci meritul sfântului Roman în alcătuirea condacelor este acesta, că a primit darul de sus, şi nici de cum altul. Socotinţa aceasta, omeneşte chiar vorbind, îşi avea tâlcul ei, şi anume: înfrângerea omului, stăvilirea trufiei şi a oricărui gând ce ar fi putut, într'un chip oare care, să nască mândria, din care atâtea rele s'au născut. Deci nu era omul săvârşitorul unei opere, ci Domnul de sus, dela care venea şi darul şi adevărul,

Astfel trebue înţeleasă spusa sinaxarului căci acolo noi mai întâlnim şi următoarea ştire, foarte preţioasă: „Acesta a făcut condacele şi a celorlalte praznice, încă şi ale sfinţilor celor mari; aşa că mulţimea condacelor, care s'au făcut de dânsul, este mai mult de o mie".

Această ştire ne dă tot adevărul asupra operei poetice a sfântului Roman şi concordă cu cercetările serioase făcute de la o vreme asupra lui.

S'a născut într'un oraş cu un mare trecut cultural, oraş în care învăţătura Mântuitorului Hristos străbătuse din început. In Edesa şi în întreaga provincie a Siriei, multe idei s'au frământat în primele veacuri ale creştinismului.

Poziţia Edesei era foarte propice unor frământări spirituale. Siria a dat versiunea Peşito, Siria a dat pe Bardesane, pe marele poet şi imnograf Efrem, şi tot Siria a dat pe Paul de Samosata, pe Lucian Martirul, pe Diodor din Tars, pe Teodor de Mopsuestia şi pe Nestorie. Deci Sf. Roman se naşte şi creşte într'o lume de preocupări creştine şi culturale, filosofice şi teologice. El însuşi a fost — după opera lui — un exponent al culturii creştine a timpului şi oraşului său. Aşa că spusa sinaxarului şi mai bine ne-o explicăm, când ştim toate acestea.

La Constantinopol, Roman vine pe vremea împăratului Anastasie I (491—518). In jurul acestei cronologii a fost o discuţie foarte aprinsă, care a durat aproape 30 de ani, de oarece existenţa lui în vremea lui Anastasie I, a fost mult controversată. Părerea lui Christ, Gelzer, Vailhé, Petrides, Bouwy şi Krumbacher (care şi-a schimbat de câteva ori opinia) care l situiază pe vremea lui Anastasie II (713—716) nu se mai poate susţine.

Dom Pitra, Grimme, De Boor şi Papadopulos Kerameus îl situiază pe vremea lui Anastasie I. Susţinerea lor se întemeiază pe 4 documente, de o netăgăduită valoare, cari concordă între ele. Acestea sînt: Sinaxarul oriental; ms. vatican 1603, reprodus de Dom Pitra în 1888; codicele 40 din bibl. patriarhiei din Ierusalim (veacul X—XI) publicat de Papadopulos în 1893 şi ms. 622 din bibl. din Berlin, (veac XI) pubicat de Bolandişti în 1894.

Sf. Roman este cel mai de seamă dintre poeţii bisericii creştine, în genere. Dom Pitra îl numeşte: *veterum melodum princeps.* Alţii îl numesc *Pindarul creştin*,—fără să fie într'aceasta o exagerare. In opera Sfântului Roman întâlnim perfecţiunea poeziei liturgice. Deşi este al nostru mai mult, al Orientului, cât de puţin ne este cunoscut! Opera lui a fost publicată în 1930 la Florenţa, în ediţia „Testi Cristiani" sub titlul: *Romano il melode*, inni a cura din Giuseppe Cammelli. Lucrarea este întemeiată pe 37 de manuscrise de prima (15) şi a doua mână (22) din veacurile X—XIV, ce se găsesc în Sf. Munte, în Sinai, în Patmos, Messina, Torino, Viena, Moscova, Grottaferrata, Vatican şi Veneţia. Poemele sfântului Roman sînt în număr de 8.

1. La *Naşterea lui Hristos* are 515 versuri. Acrostihul acestui poem este; Cântarea smeritului Roman. Din el am păstrat

numai primele 10 versuri: „Fecioara astăzi, pre cel mai pre sus de ființă naște":

2. *La Întâmpinarea Domnului* are 411 versuri. Acrostihul poemului: Acest cuvânt este al lui Roman. Din el am păstrat 10 versuri (23—33): „Cel ce ai sfințit pântecele Fecioarei cu nașterea ta."

3. *Fecioarele înțelepte și fecioarele nebune* are 705 versuri. Acrostihul: Facerea smeritului Roman. Primele 14 versuri formează prima stihură de la Utrenie din sfânta și marea Miercuri. (Triodul grecesc)

4. *Ziua judecății*, are 516 versuri. Acrostihul: Cuvântul smeritului Roman. Am păstrat primele 12 versuri: „Când vei veni Dumnezeule cu slavă pre pământ .."

5. *Iuda* are 410 versuri. Acrostih: Facerea smeritului Roman.

6. *Tăgăduirea lui Petru* are 530 versuri. Acrostih: Cântarea smeritului Roman. Unele versuri par a fi inspirat pe alcătuitorul antifoanelor din Joia cea mare.

7. *Plângerea Fecioarei* are 365 de versuri. Acrostih: A smeriului Roman. Primele 7 versuri formează condacul din sfânta și marea Vineri la patima Domnului și plângerea Născătoarei de Dumnezeu: „Veniți toți să lăudăm pre cel ce pentru noi s'a răstignit."

8. *Alt canon la Învierea cea de a treia zi a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.* Acrostih: Cântarea lui Kir Roman.

Și iată, din opera cea vastă a Sfântului Roman, cât de puțin s'a păstrat în cărțile noastre liturgice! De sigur o bună parte s'a înglobat in alte poeme, sau le-a inspirat.

Tăcerea ce s'a așternut peste numele Sfântului Roman nu este nici dreaptă nici îndreptățită.

In troparul său ni se povestește, că a avut mare învățătoare pe Născătoarea de Dumnezeu, dela care a luat graiurile cele înalte ale dogmelor celor de Dumnezeu cuvântătoare.

Iar *în canonul său* din mineiu, numit al cuviosului — *întâlnim câteva amintiri prețioase ale operei sale poetice.* Astfel: „Izvorât-a limba ta fânt'ni curgătoare, cântând cele dumnezeiești, și arătându-ne lămurit Nașterea cea negrăită a lui Hristos din Fecioara" (Cântarea 3). Sau „Lăcaș te-ai făcut dumnezeiescului Duh, și gură mișcătoare de foc, care glăsuiești dumnezeiești cântări și îndulcești sufletele celor ce te laudă pre tine, Romane". Sau: „Fosta-i ca o alăută și ca o vioară cerească, carea trage către sine tot cugetul cu povestirile tale și cu veselitoarele tale cântări" (Cântarea 4). Sau: „Arzându-te de dumnezeiască dorire.... urmând cetelor celor îngerești înțelepte, ai repetat în lume cântările acelora.... (Cântarea 8).

In manuscrisele muzicale din veacurile X—XIV, pe cari le-am văzut, singură slava dela Stihoavnă este notată. Iar in condacarii notate — cari sînt foarte rare — am întâlnit condacul, *Fecioara astăzi*, in două numai, din veacul al XIII. Unul dela Bibl. Naț. din Paris. Anc. f. grec 397, fol. 76r-77r, altul dela Grotta ferrata F. γ. V. foli 40v-41r. Lungimea lui indică, în mod cert, că această redactare muzicală nu aparține în nici un chip lui Roman, și că ea venea din timpul când poemul lui era redus, la cele dintâi 10 versuri, fie pentru trebuințele liturgice, fie pentru alte considerente.

Opera Sfântului Roman ne-ar fi de mare folos în rumâneşte. Ea așteaptă un cercetător, pătruns de dragoste pentru cele ale Domnului, de spirit științific și inspirat mânuitor al limbii, pentru a reînvia în biserica noastră pe *Pindarul poeziei creștine.*

Opera lui cunoscută ar înlătura toată pleava poetică religioasă, de factură protestantă, goală de duh, neînțelegătoare a dogmei ortodoxe, lipsită de avânt și entuziasm poetic, neinspirată și vulgară, care amețește capul multor clerici și mireni. Și ce bine ar fi, ca în locul acestei producții searbede și fabricate ad-hoc, să auzim în adunări și asociații creștine, versul înaripat al lui Roman, făcătorul de condace.

Pr. I. D. Petrescu

Imbisericire, nu Bibliolatrie

Bibliolatrii cred că dacă cineva are o biblie portativă, de buzunar, şi citeşte din ea pe apucate, în tren, în tramvaiu, în birou sau în atelier, devine, prin însuşi acest fapt, un perfect creştin ortodox, un fiu ideal al Bisericii.

De aceia, dânşii recomandă cu patos: „popularizaţi Biblia! Sectanţii activează cu simplul şi sfântul cuvânt al Bibliei, pe care oricine o pricepe şi oricine o poate explica".

Şi în entusiasmul lor bibliolatru, propun ca „Biblia să se împartă fiecărui cap de familie, odată cu afişele electorale, dela primărie. Şi tot la primărie Biblia să le fie citită sătenilor".

Ei, nu! Preţuitorii Bibliei merg prea departe.

Râvna lor este emoţionantă şi vrednică de laudă, înţelegerea lor, însă, pentru rostul Sfintei Scripturi în viaţa creştinătăţii ortodoxe, nu este dreaptă.

Şi aceasta, pentrucă nu „oricine" „ştie" şi deci poate da deslegări în aceste lucruri ale sufletului şi ale credinţii.

Biserica ortodoxă „stâlpul şi întărirea adevărului" a stabilit canonul Sfintei Scripturi şi numai ea are dreptul să o tâlcuiască; nu „oricine" şi, în niciun caz, la „primărie",

Vedeţi „Iisus Hristos, Apostolii şi toate gurile de aur ale creştinătăţii nu erau licenţiaţi în teologie", cum spun unii, dar ei ne-au dăruit teologia, care e sfântă, pentrucă în ea ne este formulată şi tălmăcită Descoperirea dumnezeiască.

Sfântul, slăvitul şi întru tot lăudatul Apostol şi Evanghelist Ioan este supranumit „Teologul". Iar Sfântul Grigorie din Nazianz, mare Ierarh şi Dascăl, aşijderea.

Ei nu aveau diplome oficiale, dar erau „*teologi*" adică „gânditori" şi „grăitori de Dumnezeu", „tăinuitori ai Treimii".

O diplomă de studii teolcgice, e drept, nu face pe cineva teolog, dar nici nu-l împiedecă a fi sau a deveni.

Dimpotrivă. Studiile teologice serioase interzic creştinului ortodox să rişte opinii personale, unori, atât de originale, încât se acordă „oricui" dreptul de a tâlcui Sfânta Scriptură, chiar şi „primăriei".

Nu! Biserica ortodoxă „zidită pe temelia Profeţilor şi Apostolilor", alcătuită din oameni cu aceiaşi credinţă, nădejde şi dragoste, sfinţiţi prin aceleaşi înfricoşate, dumnezeeşti şi mântuitoare Taine, călăuzită de Ierahia legiuită, care, isvorăşte din neîntrerupta succesiune, care purcede dela Apostoli şi prin ei, dela Domnul, a aşezat Descoperirea dumnezeiască a Vechiului şi Noului Aşezământ la temelia închinării şi trăirii ei, pentrucă pe amândouă aceste descoperiri dumnezeeşti le aflăm în sfintele ei slujbe şi cărţi, tâlcuite drept şi mărturisite şi pilduite de Sfinţi.

Biserica n'a izolat Sfânta Scriptură de viaţa trăită a obştei. Dar această viaţă este cu putinţă numai înlăuntrul sfintelor ei Predanii şi Mărturisiri.

In afară de ele, rămâne singură, putinţa erorii indisciplinii şi impietăţii.

In Biserica ortodoxă, Sfânta Scriptură este prezentă şi, în chip organic, în Sfintele Liturghii, în Ierurgii şi Imne, în care ea este interpretată în înţelesul ei cel adevărat.

Sfânta Evanghelie, de pildă, este şi o carte de închinare.

De aceia stă în Altar, pe Sfântul Prestol, deasupra Antimisului, lângă Chivotul în care sălăşlueşte, deapururea, Sfântul Trup şi Sânge al Domnului. Este învestmântată în aur şi argint, este arătată credincioşilor la Vohod, este aşezată, cu evlavie, în mijlocul bisericii, între lumânări. preotul şi credincioşii îngenunchie înaintea ei, i se închină şi o sărută.

Citirea Sfintei Evanghelii în biserică, la sfintele slujbe, este ascultată în genunchi. Preotul sărută cu evlavie pagina de pe care a citit pericopa şi închipuie, cu ea, Sfânta Cruce, cu care sunt binecuvântaţi credincioşii.

Preotul este „binevestitorul Sfântului şi întru tot lăudatului Apostol şi Evanghelist, spre plinirea Evangheliei Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos".

Sfânta Evanghelie se citeşte în toate Bisericile, nu numai în „majoritatea bisericilor", cum cred unii. Ea nu este „declamată", ca la teatru ci, *psalmodiată*. Iar psalmodierea ei nu este „obositoare" decât pentru cei împuţinaţi în evlavie şi pentru cei lipsiţi de înţelegere.

Psalmodierea Sfintei Evanghelii, nu poate

fi înlocuită cu citirea ei declamatorie. Aceia are un rost *ieratic*. (In biserică nu se poate vorbi ca pe uliță).

Nici preotul nu poate sluji lui Dumnezeu în straele lui obicinuite, ci în sfinte odăjdii, care-l împodobesc și-l despart, oarecum, de trup și de veac, pentru a-l integra în văsduhul de sfințenie al Bisericii — Cerul pe pământ — („In Biserica Slavei Tale, în Cer ni se pare a sta").

Nu psalmodia deci poartă vina „molfăelii", „dondănelii" (cuvintele nu sunt, precum se poate înțelege, ale noastre) ci lipsa de grije, de pricepere și, poate, uneori, de cuviință și bună cinstire a unor slujitori.

De aci, nu urmează, că trebuie să înlocuim psalmodia cu declamația, ci numai că se cuvine să învățăm să psalmodiem după rânduială.

Vedeți, însă, când cineva vine la biserică, cu anumit duh, cu idei preconcepute, cu lipsa de înțelegere trebuitoare, nu poate deslușì ce este și se cade să fie și să rămâie dreptul Bisericii, împotriva oricăror cârtiri, și iarăși: care trebue să fie datoria lui, ca fiu smerit și ascultător al ei.

Pentrucă de aceia sunt duhovnici și dascăli în Biserică, pentruca ei să aducă limpezire în nedumeririle credincioșilor. Pe când așa, de unul singur, creștinul, oricât de râvnitor, poate da greș.

„Mireanul contemporan" vede „slinul" și „vechimea" și „slova chirilică" a cărților noastre și se scandalizează, ca de un sacrilegiu, la descoperirea lor. Dar tot el se extaziază înaintea bisericilor seculare, a cărților și icoanelor cu trecut pierdut printre veacuri.

Ei bine, „slinul" de care ni se vorbește, este semnul unei sfinte noblețe a vieții noastre duhovnicești.

Și anume, că aceste cărți au fost citite mult și îndelung, că au fost sărutate cu focul evlaviei și udate îmbelșugat cu lacrimile căinții și nădejdii.

Această bătrânețe a lucrurilor Bisericii, nu poate constitui, prin urmare, un delict de inactualitate, ci un zapis de vrednicie și legitimitate spirituală în istoria evlaviei creștine.

In ce privește noua tălmăcire a Bibliei, adică „a traducerii ei în graiu și topică contemporană", ne vom spune cuvântul, nu după multe zile.

Noi nu putem de dragul „expeditivilor" să îngăduim soluții și verdicte în chestiuni care, pentru un om al bisericii, care este și un teolog, nu pot fi socotite chestiuni de impresionism și competență improvizată.

Slujitorii și trăitorii Bisericii au alt ritm sufletesc decât al veacului de acum; Ei au ritmul însuși al Bisericii, la care nu pot renunța de dragul „teologumenelor" ieșite din haosul unui subiectivism primejdios.

Impotriva bibliolatrilor, mușcați, fără să-și dea seama, de cele mai multeori de năpârcile raționalismului protestant, și care a înlocuit Biserica, Sfânta Tradiție și pe Mântuitorul Insuși, cu Biblia, neînțelegând că Sfânta Scriptură, ea însăși, este a Bisericii, a Tradiției, noi formulăm alt imperativ decât al lor („*popularizați Biblia*") și anume: **Imbisericiți-vă!** Imbisericirea înseamnă intrare și rămânere în Biserică. Integrare în duhul predaniilor ei. Adică ascultare și supunere desăvârșită poruncilor ei.

Mărturisire. Creștinul ortodox este un om care „crede și mărturisește".

Inundarea țării cu biblii, prin societăți streine sau indigene, citirea și tâlcuirea Bibliei la „primărie", de „oricine" este o catastrofă. Și chiar o impietate.

Că fac sectarii acest lucru? Treaba lor. Ei au ieșit din Biserică și, lepădând predaniile și mărturisirea ei, și-au oprit biblia. Pe care o interpretează fiecare, după capul lui. Drept vorbind aceasta este „un fel de biblie", pentrucă cea adevărată a rămas în Biserică pentrucă este a Bisericii.

De aceia fiecare sectar, cititor și tâlcuitor de Bibilie, poate deveni oricând un cap de sectă nouă. Un ereziarh, mai mare sau mai mic, după puteri.

De aceia, dela marea erezie protestantă până azi, au apărut și apar mereu, sute de secte, unele mai bizare decât altele, dintre care unele au tăgăduit și dumnezeirea Mântuitorului.

Urmare firească a desprețului lor pentru Biserică și Tradiție, care ne-au dat și ne-au tâlcuit Scriptura. Motivul strategic, invocat de „popularizatorii" Bibliei, că prin răspândirea ei în popor se poate localiza, mai ușor, mișcarea sectară, este neserios.

Propaganda sectară prinde în mrejile ei aproape numai pe cei ce s'au *desbisericit*, adică pe cei ce au ieșit din ascultarea Bisericii. Adeseori, oameni *puțini la minte* sau *necurați* în inima lor, adică pe mercenari.

Biserica este datoare, nici vorbă, să le stea într'ajutor tuturor. Dar nu acordându-le *dreptul* ei *de a învăța*, nici umplându-le casa și buzunarele de biblii, ci lucrând să-i

aducă, din nou, în comunitatea de credinţă, de nădejde şi de dragoste, care este Biserica.

Preoţii îşi vor putea împlini această datorie misionară, mărturisind şi trăind învăţătura Bisericii, adică dovedind că ei înşişi nu sunt nişte *desbisericiţi*. („Eu mă sfinţesc pe mine însumi pentru lume").

Sfânta Scriptură stă bine unde a aşezat o Biserica. Şi de unde şi cum o tâlcueşte ea.

Să lăsăm Sfânta Evanghelie, aşa, mare şi împodobită ca o împărătească, cântată, închinată şi sărutată la Sfintele Slujbe şi tâlcuită prin ele.

Să nu uităm că două mişcări religioase începute la noi, sub vădită influenţă protestantă, au evoluat, rapid, spre exclusivism sectar, din pricina slobodei interpretări a Bibliei. Aderenţii lor au fost cei dintâi „popularizatori" ai Bibliei.

In Ardeal, şeful unei asemenea mişcări a răspândit zeci de mii de biblii. Rezultatul: şeful a ieşit cu mişcare cu tot din Biserică. La fel făcuse, numai cu câţiva ani înainte, altul.

Prin urmare, doi preoţi „vulgarizatori ai bibliei", şi interpreţi, de capul lor, ai ei au ajuns şefi de sectă.

Mai mult, în felul lor bibliolatru, au răspândit, înainte de a fi osândiţi de Biserică, o biblie, editată de un sectar. deşi Sfântul Sinod interzisese acea ediţie. Se înţelge prin biblia tradusă de un eretic, se canaliza sistematic, în popor şi ereziile lui.

Motivul. Ediţia Sfântului Sinod se epuizase şi cum neamul românesc „nu mai avea Scriptură", şi se topia de dorul ei, i s'a servit, pe loc, o biblie contrafăcută.

Aceşti recenţi capi de sectă, colportori de biblii, aveau şi studii de teologie. Ei însă, *nu erau teologi*. Dar nu teologia lor a fost pricina acestei anarhii — ci tocmai *lipsa* ei. Adică, mai limpede: ieşirea pomeniţilor preoţi din ascultarea Bisericii.

Noi, totuşi, nu excludem Sfânta Scriptură, din circulaţia vieţii noastre religioase.

Când ne gândim însă că citirea şi tâlcuirea ei de „oricine" poate ajunge la „orice" anarhie exegetică şi dogmatică — mai bine fără această „biblizare" din oficiu a poporului.

In înţelepciunea ei, Biserica nu a făcut, acest lucru.

Câtă Scriptură citită şi tâlcuită se află în cărţile ei de slujbă a fost socotită de ea îndestulătoare pentru creştinătatea binecinstitoare a rumânului.

De aceia poporul rumânesc nici nu a fost un cititor de biblie. Dar a fost un drept înţelegător şi, mai ales, un râvnitor trăitor al ei.

El avea toată Scriptura în biserică şi în cea mai limpede a ei tâlcuire. El mergea la biserică şi-i asculta, cu luare aminte, toate slujbele ei. De ce era să ceară o biblie a lui?

In zilele noastre am constatat că în măsura în care un om poartă biblia în buzunar, o citeşte şi şi-o lămureşte cu mintea lui, el se depărtează de Biserică. Nu se mai spovedeşte, nu se mai împărtăşeşte şi nu mai cerşeşte pentru sufletul lui slujbele Bisericii, ci devine, pe nesimţite un fel de *pastor*, trufaş, cârtitor şi bârfitor, care ştie, înţelege şi poate tot. Fără harurile Bisericii şi fără rânduiala ei.

Veţi zice: sunt şi excepţii. De acord. Dar excepţii. Ele sunt departe de a deveni regulă.

De altfel, ele nici nu pot deveni regulă. Că numai regula Bisericii este adevărata regulă.

Şi aceia a fost, este şi trebue să rămână *alta*.

Să fim înţeleşi, deci, că poporul românesc n'a citit Biblia, nu pentrucă nu cunoştea buchile, ci pentrucă era, ca să zicem aşa, impregnat, saturat de Scriptură din slujbele Bisericii.

Şi încă ceva: dacă am urmări numărul exemplarelor din Biblie ieşite din teascurile româneşti, pe vremuri, lucrul s'ar lămuri şi mai bine.

Nici călugării nu erau cititori de biblie.

Dar o ştiau şi o înţelegeau, fără greş, din cărţile de slujbă şi din tâlcuirile Sfinţilor Părinţi.

Aşa dar, nu lipsa bibliei de pe masa, sau din buzunarul Rumânilor a fost pricina unor scăderi şi căderi morale ale lor, ci *desbisericirea* multora dintre ei.

Iar îmbisericirea, sau reîmbisericirea nu trebuie să înceapă, în niciun caz, cu bibliolatrizarea poporului, ci cu înduhovnicirea lui prin mărturisirea şi împlinirea, cu scumpătate, a învăţăturilor şi rânduelilor Bisericii.

Când am spus aici: „înapoi la molitfelnic", sau când am vorbit de cărţile de slujbă isvor al predicii şi trăirii ortodoxe, am făcut-o cu încredinţarea că acesta este dru-

mul cel adevărat al îmbisericirii şi reîmbisericirii poporului nostru.

Pentrucă în afară de Biserică, nu poate fi mântuire, chiar cu biblia în cap şi în buzunar.

Pe când, fără biblie, rămânând ascultător şi păzitor al Sfintelor Predanii şi slujbe ale Bisericii, această putinţă de mântuire îţi stă, oricând, la îndemână.

Preotul nu este scutit de datoria de a învăţa şi cârmui obştea credincioşilor prin *predică* şi *cateheză*. „Credinţa este din auz".

Preotul trebue să dea, deci, putinţă neamului rumânesc, *să audă* şi *să înveţe* învăţătura Bisericii, adăugând, el însuşi, pilda unei vieţi trăite după îndreptările şi luminile ei.

Dar să nu i se răpească sau smintească acestui popor Predania şi Biserica, pentrucă atunci păstorii lui, cu toate bibliile lor, îi vor face slujbă de năimiţi.

Să-i lăsăm rugăciunea, harul şi supunerea. Să nu facem pe credincios *cap* şi *păstor*.

Poporul este şi trebue să rămână „turma" cuvântătoare şi ascultătoare, călăuzită şi povăţuită de „păstori buni", aşezaţi de Biserică, obşte sfinţită de rugăciunile şi harurile cari curg, prin ele, dela ei.

Iar *Dascăli*, numai Biserica are puterea să orânduiască, după ştiinţa ei. care este a Duhului Sfânt, duh al adevărului, vistier al bunătăţilor şi dătător de vieaţă. Care Sfânt Duh a fost trimis de Mântuitorul şi este lucrător în Biserică.

Oricine, aşa dar, se ridică împotriva Bisericii şi aşezărilor ei, împotriva Sfântului Duh se ridică şi deci despreţueşte darul, îndurările şi iubirea de oameni a Mântuitorului Insuşi.

Deci nu înapoi la Biblie. Pentrucă nici nu este la *început*, ci *înapoi la Biserică* pentrucă ea ne-a dat şi Sfânta Scriptură.

Preotul Grigorie Cristescu

Sobor a toată lumea, sobor ecumenic, ecumenicitate

In congresul profesorilor Facultăţilor de Teologie ortodoxă din toată lumea, ţinut la Atena, la începutul lui Decemvrie trecut, s'a pus problema convocării *„unui sinod ecumenic"*. La o înţelegere nu s'a putut ajunge. Marea majoritate a profesorilor a fost de părere că o convocare a soborului „ecumenic" (al optulea pentru noi) nu este cu putinţă. Intre argumentele aduse împotriva ţinerii soborului a fost mai ales acela că noi ortodoxii fiind „numai o parte din creştinătate", *n'am putea realiza „cantitativ" ecumenicitatea*. Şi aşa, iată-ne în faţa concepţiei despre ecumenicitate a deţinătorilor oficiali ai ştiinţei teologice.

Concepţia asta aritmetică a ecumenicităţii e streină duhului ortodoxiei. Streină şi primejdioasă. Ea vădeşte pierderea sensului lucrurilor. Din lenevire pentru smerita cugetare; din lipsă de contact cu realităţile, vii, ale credinţii ortodoxe.

Pentru a ajunge la dreapta înţelegere a *ecumenicităţii*, vom cerceta aci unele *fapte*. Şi aşa vom putea înţelege prin ce se defineşte ecumenicitatea unui sobor: prin *numărul* episcopilor participanţi; prin *reprezentarea* lor la sobor; prin *proporţia justă* a acestei reprezentări; prin participarea *tuturor bisericilor* la sobor? Sau prin altceva.

1. *Numărul.* Din mulţimea de soboare, ţinute între anii 160 şi 787 pe întreg pământul lumii creştine, Biserica cunoaşte numai *şapte soboare ecumenice*. La soborul I ecumenic (Niceia, 325) au fost de faţă între 250 şi *318* Părinţi. La soborul II (Constantinopol, 381) au fost *150* episcopi. La soborul III (Efes, 431) au fost vre-o *200*. La soborul IV (Calcedon, 451), peste 600 *(630)*. La soborul V (Constantinopol, 553) au fost faţă, la şedinţa ultimă, *164*). La soborul VI (Constantinopol, 681) au fost prezenţi *174*. La soborul VII (Niceia, 787) au luat parte între *330—367* episcopi. Prin urmare, numărul părinţilor cari au venit la cele şapte soboare *ecumenice* se mişcă între 150 şi 600. Dar asta însemnează că *nu au participat toţi episcopii Bisericii*. Fiindcă numărul acestora era cu mult mai mare. Noi ştim că atunci când Vasilisc anulează hotărârea soborului dela Calcedon şi pro-

clamă monofizitismul drept dreaptăcredință, enciclica lui monofizită are „consimțământul a vreo 500 de episcopi". Iar când Leon I pune să întrebe, în anul 458, pe toți episcopii despre ortodoxia soborului de la Calcedon, „peste 1600 episcopi se pronunță pentru".

Dar mai e ceva. La soborul „localnic", ținut la *Sardica* în anul 347 au participat *376* episcopi. Mai numeroși, deci, decât la soboarele I, II, III, V și VI ecumenice. Iar la soborul din Efes (anul 449), sobor „tâlhăresc" unde a triumfat monofizitismul, au fost 135 de episcopi. Și hotărârile acestui sobor au căpătat chiar întărirea împăratului. Cu toate acestea s'a ales praful de ele. Iar hotărârile soborului din *Gangra* (pe la 340) la care au stat față *numai 13 episcopi* au fost primite de soborul VI ecumenic. Și cât va dura lumea aceasta, în Biserică ele vor avea autoritate *ecumenică*. Ce mai rămâne atunci din criteriul: număr?

2. Dar s'ar putea obiecta că deși nu au fost față toți episcopii Bisericii, totuși ei au fost *reprezentați* acolo de arhiepiscopii lor, cari au mărturisit și în numele lor. Fals! Fiindcă, iată, episcopul Romei (și știți ce însemna episcopul Romei!) nu și-a trimis *nici măcar delegați la soborul II ecumenic și la soborul V ecumenic*. Episcopul Romei n'a fost prezent la niciunul din cele cinci prime soboare ecumenice. (La soborul V ecumenic papa Vigilius n'a vrut să vie, cu toate că se găsea încă în Constantinopol și cu toate că se făcuseră, chiar în cursul soborului, de atâtea ori intervenții pe lângă dânsul. A aderat, prin semnătură, mai târziu, după îndelungate stăruințe).

3. *Proporția justă*. La soborul IV ecumenic, din 630 de părinți, biserica apusului era reprezentată doar *prin cinci delegați speciali*. La soborul III ecumenic episcopii răsăriteni erau în majoritate categorică. (Precum la soborul de la Sardica, din 376 de episcopi 300 erau apuseni).

4. *Participarea întregei biserici*. La soborul II ecumenic au participat *numai episcopi din imperiul roman de răsărit*. Ceiace îndreptățește credința că Teodosie n'a avut de gând să convoace un „sobor a toată lumea", ci doar unul al episcopilor răsăriteni. (v. *Hefele*, Histoire des conciles d'après les documents originaux, t. II, première partie, pp. 3—4).

Dar dacă ecumenicitatea unui sobor nu se definește, nici prin *numărul* Părinților participanți, nici prin necesara lor *reprezentare* în sobor, nici prin *proporția* acestei reprezentări, nici prin prezența la sobor a *tuturor bisericilor* lumii creștine dreptmăritoare, atunci prin ce se definește ea?

Știm doar, că au fost soboare care au greșit. (Soborul tâlhăresc dela *Efes*, din anul 449; soborul de la *Stejar*, lângă Calcedon, din anul 403, prezidat de Teofil arhiepiscopul Alexandriei și nenumăratele soboare din vremea năpădirii ogorului dreptcredințe de ereziile ariene, semiariene, nestoriene și celelalte toate). Știm că la aceste soboare care au greșit — care au schimbat minciuna în adevăr — au fost prezenți chiar sute de episcopi. Și știm, iară, că hotărârile unor soboare alcătuite numai din câțiva episcopi (*Ancira* 18 episcopi, *Neocezareea* 24 episcopi, *Gangra* 13 episcopi) *au fost primite de soboarele ecumenice*. Mai mult chiar: hotărârile unora din singuratecii Părinți au fost recunoscute și pecetluite de soboarele ecumenice. (Astfel: epistola Sfântului Dionisie al Alexandriei (+264) împărțită în *canoane*; enciclica Sfântului Grigorie Taumaturgul (+270) împărțită în canoane; cuvântarea din căință a Sfântului Petru al Alexandriei (+311) împărțită în canoane; 3 epistole ale Sfântului Atanasie cel Mare (+373); opt enciclice și scrierea despre Sfântul Duh ale Sfântului Vasilie cel Mare (+379) în 92 canoane; epistola Sfântului Grigorie Nissul (+395); două epistole ale Sfântului Kiril al Alexandriei (+444) și ale altor Părinți).

Dar atunci avem dreptul să ne întrebăm: ce mai rămâne din concepția... aritmetică a ecumenicității la care au ajuns—știe Dumnezeu pe ce cale — oamenii „științei" teologice?

Vedeți, în Biserica lui Hristos nici Patriarhii, nici Papii, *nici Soboarele* n'au putut *schimba* ceva. „Schimbători" au fost. Dar ei s'au rupt de trupul Bisericii. Și precum mlădițele rupte și aruncate, așa s'au uscat. (Cei ce vorbesc de „cantitatea" ecumenicității își mărturisesc — inconștienți — frățietatea cu Arie, cu Macedonie, cu Nestorie, cu toți tăgăduitorii Treimii, cu tăgăduitorii celor Șapte Taine, cu batjocoritorii Maicii lui Dumnezeu). Toți cei ce s'au tăiat de la

trup, s'au lepădat şi au murit. Fiindcă au păcătuit împotriva Duhului Sfânt. Fiindcă au căzut sub anatema Sfântului Pavel. („chiar dacă noi înşine, sau înger din cer ar binevesti vouă altă învăţătură decât cea pe care v'am binevestit-o, anatema să fie!" Galateni, I-8). Paznic al dogmei şi al rânduelii a stat şi stă *însuşi trupul Bisericii.*

Biserica a primit, sau a respins mărturisirile soboarelor în măsura în care ele au fost sau nu conforme cu adevărul Ei. Iar pe soboarele *„a toată lumea"* care au mărturisit drept, Ea le-a socotit soboare *ecumenice.* Aritmetică, formule juridice, parafe imperiale, n'au cântărit nimic în balanţa judecăţii Ei. Aşa a fost.

Deci dară, pentru ca un *sobor a toată lumea* să devină *sobor ecumenic* el trebue să fie recunoscut de *Biserică* drept mărturisitor, fără greş, al adevărului. Dar asta nu poate veni decât *după ce s'a văzut mărturisirea lui.* Deci nu poate fi vorba de „sobor ecumenic" la convocarea acestuia Fiindcă nu se ştie ce va ieşi. S'ar putea să calce pe urmele soborului de la Efes.

Principial vorbind, participarea tuturor episcopilor Bisericii la un sobor, nu conferă, prin aceasta, acelui sobor atributul ecumenicităţii. Să ne amintim de vremile de sbucium, de vremile de apostasie aproape totală, când — precum spune un istoric — „lumea creştină privea uimită că ea deodată s'a făcut ariană". Vremi de apostasie mai pot veni. Dar ele vor trece; precum au mai trecut. Fiindcă Duhul Sfânt este în Biserică.

Ecumenicitate, prin urmare, însemnează *invariabilitatea* învăţăturii Bisericii. Însemnează măsura „creşterii firesti" a Evangheliei. Această măsură, acest dreptar *obiectiv* noi îl avem astăzi. Cu puţină osteneală l-ar avea la îndemână şi cârciumarii adevărului.

G. Racoveanu

INSEMNĂRI

Un savant. Sub titlul *„Studii şi comentarii, psaltirea în versuri"*, preotul *I. Popescu-Mălăeşti,* profesor de Exegeza Vechiului Testament, la Facultatea de Teologie din Bucureşti, a publicat, în revista „Raze de Lumină", un studiu menit a-i spori celebritatea şi aşa destul de latâ. In acest studiu savantul profesor examinează traducerea în versuri a Psaltirei, făcută de Dosofteiu Mitropolitul (tipărită la Uniev, în anul 1673). In partea introductivă a „studiului" omul de ştiinţă care ei preotul I. Popescu-Mălăeşti precizează că nu studiază aci traducerea „din punct de vedere al limbi româneşti, ci al cuprinsului şi exactităţii" ei După ce observă că „oamenii Bisericii veaculuj nostru" sunt *„aşa de superficiali şi grăbiţi la slavă deşartă"*; după ce ne asigură că *„fără voia lui creştinul evlavios, ce citeşte cărţile bisericeşti, capătă o deosebită finete în a simţi ce-i potrivit şi ce-i nepotrivit"*, marele ebraist trece la examinarea traducerii lui Dosofteiu. spre a exemplifica *superficialitatea* mitropolitului şi lipsa lui de *finete.* După această operaţie, ne înfăţişează, apoi sfinţia-sa o probă de traducere a Psaltirei, potrivit *„gradului pe desvoltare la care a ajuns studiul şi cercetările ştiinţei teologice"*..

Din Dosofteiu, ne înfăţişează părintele profesor *psalmul 19* (18 greceşte şi româneşte) *„cercetând pe scurt, în note, exactitatea traducerii şi a înţelesului psalmilor"*. Ajungând la versurile:

Ca aurul cel bun sînt dorite.
Şi ca piatra cea scumpă iubite.
Şi cu ce altă leaş răduce?
Că sînt şi decât stredia mai dulce (39-42),

(v. I. Bianu, Psaltirea în versuri întocmită de Dosofteiu, Mitropolitul Moldovei, Bucureşti, 1887, p. 59), omul ştiinţei teologice pune, cu autoritate, această notă:

„Noi trebue să fim traducători, nu să făurim alt text, după al nostru gust. Ajungem ca Dosofteiu să vorbim de „stridii" probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deşi acl nu se pomeneşte de stridii". („Raze de Lumină", an. VI, nr. 3, p. 241, nota 9). Şi ne arată apoi sfinţia-sa despre ce e vorba în acest vers (42): nu se vorbeşte în original, nicăiri, de **stridii**; ci de miere, de **pârga de miere.** Şi aşa, s'a întâmplat dezastrul!

Fiindcă Dosofteiu n'a vorbit acolo de scoici; de *stridii.* Ci tocmai de *pârga de miere.* Cuvântul întrebuinţat de Dosofteiu este un cuvânt foarte des întrebuinţat în limba românească veche. El vine dela vechiul slav bisericesc **străd**=*miere* (v. *Tiktin,* (Dr H.) Rumänisch-Deutsches Wörter-

buch, Bucureşti, 1923, s. v., pp. 1511—1512; *Şăineanu* (Lazăr), Dicţionar universal al limbei române, (1929), s.v., p. 620; *Dicţionarul enciclopedic ilustrat* „Cartea Românească", Bucureşti (1931), s. v, p. 1215). In Psaltirea Scheiană (ps. 18, 11): „Judeţele Domnului" sânt *„mai dulci decât mierea şi stredea"*. Intr'un document din 1528 se vorbeşte de *„miere strede"*. (v. *Hurmuzachi*, I, 206).

Adecă miere pârgă, miere curată. La fel în Dosofteiu, *Vieţile Sfinţilor* (Noemvrie 25): *Limba ta acea curătoare de stride*". (Cf. † T <it> S <imedrea>, note bibliografice, în „Biserica Ortodoxă Română", an. LII, nr. 11—12, pp. 797—799.

„Probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deşi aci nu se pomeneşte de stridii"! Vai de steaua „ştiinţei teologice", Părinte! Cât de sigură de sine este! La ce treaptă de tâmpenie s'a înălţat! Nimic n'o mai poate nedumeri. Nimic n'o mai surprinde. A văzut scris *stredie* în loc de pârgă de miere şi n'a stat în loc să se întrebe. Nu. A ceţit (prost) *stridie*. Şi ignoranţa şi lipsa, totală, de spirit critic a tras linie şi a adunat: *stridiile îi plăceau* mai mult decât orice; era firesc să se gândească la această comparaţie! Şi lipsa de modestie (şi prisosul de prostie) îl determină pe „savant" să-l... ia la vale pe Dosofteiu!...

Omul care a comis gafa asta, nu s'a sinucis. De loc! Dimpotrivă: insultă pe „aşa de *superficiali* oameni ai Bisericii veacului nostru"; vorbeşte de *„fineţea de a simţi ce-i potrivit şi ce-i nepotrivit"*; se făleşte cu *„gradul de desvoltare la care a ajuns studiul şi* cercetările *ştiinţei teologice..."*

G. Racoveanu

*

Nesocotirea Predaniei a făcut ca în viaţa Bisericii noastre, să se producă unele fapte, de a căror primejdie nu s'au pătruns mulţi, dar ale căror roade pierzătoare de suflet le va simţi cea dintâiu Biserica.

Iată unul din aceste fapte: retipărirea Sfintei Scripturi, în traducere nouă. Dar mai ales *traducerea* şi *răspândirea* în chip gratuit a *Cântării Cântărilor*. Cu traducerea acestei cărţi din Sfânta Scriptură şi cu atât mai vârtos cu răspândirea ei în mâna tineretului, s'a nesocotit predania de totdeauna a Bisericii ortodoxe.

Căci dacă *Sfânta Scriptură cuprinde adevăruri de credinţă descoperite* (şi acest lucru l-a hotărît şi hotărnicit Biserica prin predania ei) datorie de căpetenie este ca, la *înţelegerea* şi la *folosirea* Sfintei Scripturi să se ţină seamă, în primul rând, de felul cum a hotărnicit Biserica *să fie înţeleasă* şi *folosită* Sfânta Scriptură. In întregul ei, sau în parte.

Pe aceste două mărturii ale Bisericii — că în Sfânta Scriptură se cuprind adevăruri descoperite şi că prin trăirea acestor adevăruri, Biserica a statornicit, în predania ei, dreptare pentru înţelegerea şi folosirea lor — se întemeiază autoritatea Sfintei Scripturi ca isvor de credinţă. Iar nesocotirea acestor dreptare înseamnă *atacarea autorităţii Sfintei Scripturi*.

Aşa trebuie socotit faptul traducerii din urmă a Cântării Cântărilor şi al răspândirii acestei traduceri în mâna tineretului. Deoarece traducerea, adică darea pe graiu înţeles a cuprinsului cărţii, nu a isvorît din cunoaşterea îndeaproape a înţelesului pe care predaniile Bisericii l-au dat acestui cuprins în fiecare vorbă a lui, ci mai de grabă din comparare de traduceri întemeiate pe însemnarea imediată a cuvintelor. Traducerea este astfel fidelă din punct de vedere filologic; atât de fidelă chiar, că pare a îmbrăca slova prozatorului vremilor de azi, preocupat de cuvintele tari, care reţin pe cetitor la înţelesul imediat, material, neîngăduindu-i pătrunderea unui înţeles tainic, spiritual, pe care-l urmăreşte astfel cartea.

Desigur o traducere nu este o explicare, un comentar; trebuie să fie însă, prin forma ei simplă, lămuritoare a înţelesului cărţii, iar acest lucru nu se poate înfăptui prin traducerea cu ajutorul lexicului şi a traducerilor altora; ci prin pătrunderea înţelesului pe care viaţa Bisericii l-a dat acestei cărţi, prin predania părinţilor şi prin mărturisirea Bisericii. Ori, slova traducerii noi a Cântării Cântărilor nu lămureşte înţelesul înalt al cărţii, pe care i l-a hotărît Biserica ortodoxă.

Pe dealtă parte predania Bisericii a mărginit folosirea Cântării Cântărilor numai la cei ce au ajuns la vârsta matură, când cuvintele nu mai aţâţă imaginaţia şi când este cu putinţă pătrunderea înţelesului tainic şi deci zidirea de suflet.

Aşa au găsit cu cale Ebreii; aşa uu statornicit în predaniile lor Părinţii; aşa a mărturisit întotdeauna Biserica.

Doar în Biserica română s'a socotit dimpotrivă că tineretului de sub douăzeci de ani îi este sorocită Cântarea Cântărilor şi i s'a împărţit gratuit, într'o traducere pentru mintea vârstei; ca să-şi poată da seama de ceeace este Sfânta Scriptură, să-i cunoască frumuseţile, să-i desvolte curiozitatea şi să-l atragă la citirea ei.

...Aşa a găsit de cuviinţă Biserica română să popularizeze Biblia. Intocmai ea editorii de romane în fascicole. Căci doar deaceea cea dintâiu *fascicolă* din noua traducere a Sfintei Scripturi a fost aleasă Cântarea Cântărilor şi împărţită gratuit tuturor!

Serban Popescu

Rudele în biserică. Catedrala metropolitană din Bucureşti, între anii 1932—935 „a fost renovată în întregime atât pe dinăuntru cât şi pe dinafară.. de I. P. S. Patriarh, cu cheltuiala de 5 milioane lei... făcându-se din nou toată tencuiala şi pictura în frescă..."

Zugravul care a făcut „fresca", despre care d. profesor N. Iorga a spus că e o ruşinoasă bâlţătură, e d. Belizarie, ajuns de o bucată de vreme pictorul oficial al Arhiepiscopiei Bucureştilor, al Ierusalimului şi al altor îndepărtate locuri S'a părut, însă, d-lui Belizarie că nu-i este deajuns iscusinţa—de care d. Iorga a vorbit cum a vorbit — şi nici cunoştinţele, despre care cei dela Comisiunea Monumentelor Istorice ştiu foarte mult. Şi după o raită prin Italia, a devenit subit *original*. Astfel, cine intră în pronaosul catedralei metropolitane şi cată să se închine la moaştelor mucenicului Teodor Stratilat (din răcliţa roşie), dă îndată cu ochii de *Cuviosul Gheorghie*, pe perelele din dreapta. Uimire! Vestminte de călugăr, mătănii şi cămilafcă de călugăr, cunună şi scriptură de cuvios. Chipul însă este al lui „Badea" Gheorghe Cristea din Topliţa română (Ardeal), tatăl Părintelui Patriarh. Chip viu şi frumos, împodobit cu o barbă ca a unui pustnic din Tebaida, ochii scânteetori şi o sănătate de fier în toată înfăţişarea lui (întocmai ca în fotografie). Bieţii creştini opresc mâna la mijlocul crucii. Nu ştiu ce poate să fie! Căci de-i portret, poartă în jurul capului cunună şi scriptură de cuvios; de-i cuvios ce caută în aceste straie chipul lui „badea" Cristea? Şi din pricina nedumeririi uită să se mai închine la sfintele moaşte ale marelui *mucenic* (Teodor Stratilat). Fiindcă ei ştiu că „badea" Gheorghe n'a fost nici cuvios şi nici trecut de Biserică în calendarul său.

Trec, de aceia, în partea stângă a pronaosului ca să se închine, b. rem, moaştelor cuviosului Dimitrie Basarabov, din racla aşezată în nişa din stânga. Ochii lor dau aci peste o prea aleasă cuvioasă, faţă în faţă cu badea. Cetesc în jurul capului său: „Cuvioasa Domnica". Şi, iarăşi uimire! Recunosc îndată pe răposata Domniţa Cristea, născută Coman din Galaţi, care a avut cu badea Gheorghe 8 copii; iar dintre ei *„al patrulea copil a fost Ilie, Patriarhul — Regent de azi al României"*. (Vezi fotografiile din cartea lui Ion Rusu Abrudeanu: Patriarhul României Dr. Miron Cristea, Inalt Regent; 1929).

Frumoasă, se'nţelege, aşa cum trebue să fie mama Patriarhului; dar în nici un caz *cuvioasă*, căci nicăeri nu se găseşte în vieţile sfinţilor: *Cuvioasa Domnica, născută Coman, din Galaţi*, n 1842; în 1924, mamă a 8 copii, dintre care al patrulea copil a fost **Ilie** etc.

Neînţelegând nimic, ei uită şi de astă dată să se mai închine, şi privesc mai departe la portret, mirându-se de meşteşugul portretistic al d-lui Belizarie, sau ies afară scârbiţi de atâta impietate.

Această scârbă dăinuieşte din anul mântuirii 1932-1935, de când cu renovarea tencuelii şi „frescei" din catedrala metropolitană. Şi va dăinui până la sfârşitul veacului.

Afară numai dacă Prea Fericitul Patriarh, cunoscut cinstitor de sfinţi, iubitor până la cult al părinţilor săi şi autor, în tinereţe, al unei minunate *erminii* nu va da ordin mincinosului şi linguşitorului zugrav să îndrepte fărădelegea făcută. Ca nu cumva urmaşul în scaun al I. P. S. Sale, să tragă cu bidineaua peste fericiţii săi născători, cari cu nimic nu s'au făcut vinovaţi faţă de zugravul Belizarie.

G. R.

Fără de păcat... Mulţi clerici îşi îngădue „îndreptări" de text şi chiar de sens în slujbele bisericeşti. Indrăsneala lor merge până acolo, încât îndreaptă până şi textul liturgic. Astfel un arhiepiscop, care face câte „o ţără de liturghie" din când în când, schimbă cuvintele... „să ne miluească şi să ne mântuiască pre noi..." din otpustul Sfintei Liturghii, aşa: „să *vă* miluiască şi să *vă* mântuiască pre *voi*".

Bănuim că părintele arhiepiscop nu face acest lucru din inconştienţă. Şi nici măcar de dragul literaturii (deşi s'a ocupat cu literatura). Ci vrea să spună că înalt preasfinţia sa se socoteşte deslegat de mila lui Hristos şi de mântuirea lui, prin calitatea sa de ministru al lui Dumnezeu. Mila şi mântuirea sunt doar pentru cei de faţă: „voi", turma! Cei sfinţi n'au nevoie să se roage pentru păcatele lor, pentru motivul că n'au păcate.

Afle însă înnoitorul arhiepiscop şi cei ce mai fac la fel că „prea sfinţit" nu însemnează sfânt. Şi chiar dacă prin faptele şi prin nainte vederea lor li s'ar descoperi că sunt *sfinţi*, încă sunt datori să se roage pentru păcatele lor. Căci, în trup fiind, n'a fost fără de păcat decât Mântuitorul.

Cine crede altfel cade în păcat de moarte, asemănându-se lui Dumnezeu. Se rânduieşte cu bună sau cu rea ştiinţă în ceata *pelagienilor*. Şi cade sub *anatema* canoanelor.

Deci, mai încet cu siguranţa generală a prea sfinţeniei!

Ş. P.

Arhiepiscopia Bucureştilor publică, în „Apostolul Circularelor", ordinul ei Nr. 14969 din 10 Fevruarie 1937, către toţi starеţii mânăstirilor. Acest ordin spune:

„Ca urmare raportului... cu onoare vă invităm a lua cele mai urgente măsuri peutru aplicarea dispoziţiunii date, ca în fiecare Mânăstire să fie *o şcoală*

pentru monahi şi anume de o parte cu categoria acelor ce acum învaţă să scrie şi să citească, iar de altă parte categoria celor mai înaintaţi, cărora li se pot preda anumite cursuri introductive în legătură cu Sf. Scriptură, Sf. Tradiţie, ca isvoare ale credinţei noastre ortodoxe.

Se vor putea folosi ca lecturi *Vieţile Sfinţilor* între care şi ultimile patru volume ale distinsului scriitor *Al. Lascarov-Moldovanu.* Iar pe lângă aceasta se vor continua, după obişnuita *pravilă monahală*, explicarea chestiunilor de ordin ascetic şi mistic, ca viaţa monahală, explicarea serviciului divin şi contribuţia monahismului la alinarea diferitelor suferinţe sociale.

Când vom avea personalul necesar, se va încerca şi o pregătire de asistenţă medicală, prin Crucea Roşie pentru caz de război".

Vieţile Sfinţilor ale distinsului scriitor Al. Lascarov-Moldovanu! Nu *Vieţile* dela Neamţul. Nici *Proloagele* dela Neamţul. Nici măcar *Vieţile* tipărite, cu aprobarea Sfântului Sinod şi cheltuiala lui Iorgu Dumitrescu, de la Podu-Bărbierului, după cele începute de mitropolitul Grigorie Dascălul (în 1835). Nimic din toate astea. In locul lor leşinătura scriitorului Al. Lascarov-Moldovanu.

Acest ordin al Secţiunii Culturale a Arhiepiscopiei vorbeşte şi de „contribuţia monahismului la alinarea diferitelor suferinţe sociale"... Turci de-ar fi la conducerea secţiei culturale (Turci netâmpiţi) şi tot ar avea mai multă înţelegere pentru rosturile monahismului decât actuala conducere a ei!

* * *

I. P. S. Ghermanos, mitropolitul Tiatirei a trimis Părintelui Patriarh următoarea scrisoare:

«Sunt sigur că I. P. S. Voastră a fost informat încă de mai înainte că în vara viitoare, între 12—16 Iulie şi 13—18 August au fost convocate două conferinţe creştine mondiale. Prima convocată la Oxford de Mişcarea „Life and Work", se va ocupa de relaţiile între Biserică, societate şi stat; cea de-a doua, convocată la Edimburg de Mişcarea „Faith and Order", *va continua discuţiile începute la Lausanne (1927) asupra chestiunilor doctrinare.*

Cum Biserica ortodoxă a răsăritului a luat parte încă dela început la aceste mişcări, s'a trimis tuturor bisericilor autocefale care constitue Biserica ortodoxă o invitaţie pentru a putea fi reprezentate la Conferinţe şi chiar s'a fixat numărul reprezentanţilor pentru fiecare biserică.

Pentru acea Sf. Biserică fiind rezervate cinci locuri, îmi permit să solicit I. P. S. Voastre, în umila mea calitate de preşedinte al *Secţiei ortodoxe*, să binevoiţi a mă informa pe cât posibil mai curând asupra numelor reprezentanţilor bisericii I. P. S. Voastre pentru a le da secretariatelor mişcărilor.

Dorim reuşită deplină primei conferinţe. O dorim şi celei de a doua, deşi nu o sperăm.

Indiferent dacă conferinţa doctrinară dela Edimburg va ajunge la soluţiuni precise, suntem însă datori să reţinem însemnătatea întâlnirii *creştinismului mondial la Oxford pentru organizarea acţiunii creştinismului practic.* Trebue înţeles, cât nu va fi prea târziu, că a trecut vremea poziţiilor şi opoziţiilor interne în latura practică a Bisericii lui Hristos».

Mitropolitul Ghermanos crede, deci, că *Biserica Ortodoxă* este o *Secţie* a Creştinismului. (Că, deci, poate fi mântuire şi în tabăra celor ce n'au cele Şapte Taine şi jură că Precesta n'a rămas Fecioară şi după Naştere. Crede, apoi, că e de lipsă o nouă târguială pe «chestiunile doctrinare». Şi aşteaptă, cu nerăbdare, clipa întâlnirii la spectacolul pentru care „s'au rezervat cinci locuri" şi bisericii româneşti...

Credeam că P. S. Ghenadie dela Buzău este un dar special al Bisericii româneşti; că e, adecă, „bătut la ciocan". Scrisoarea mitropolitului Ghermanos ne dovedeşte însă că e vorba de lucru de serie; de turnare în acelaşi tuciu

Fiindcă dacă e vorba numai de frăţie „pe terenul practic", nu înţeleg de ce nu s'au rezervat câteva locuri şi pentru.... secţiunea musulmană a religiei. (Ce, ei nu pot fi de folos „pe terenul practic?")

G. R.

CĂRŢI-REVISTE

„Viaţa şi nevoinţele fericitului Paisie, Stareţul Sfintelor Monastiri Neamţul şi Secul", *dată acum pe slovă nouă şi graiu îndreptat de* **Gheorghe Racoveanu** *(R.-Vâlcea, 1935).*

A coborât iarăşi în mijlocul monahilor din ţara românească Stareţul Paisie, *cu „chipul său prea dulce, faţa sa prea albă şi fără un picuşor cât de mic de sânge, barba lui albă şi strălucitoare ca aurul de curată". L-a chemat dintru „adormire" ucenicul cel cu bun chip al dreptelor învăţături şi sufletul aprins după monahiceasca trăire, d. Racoveanu, „fratele nostru" al călugărilor. A şters icoana lui de mohorârea prafului şi a aşezat-o în ramă de hârtie albă. A scuturat cu frică şi cutremur scrisul duhovnicului Kiriac dela 1836. Şi în vestmânt împodobit cu negru şi roşu a dăruit nouă, „pe slovă nouă şi graiu în dreptat"*, viaţa şi nevoinţele fericitului Paisie, Stareţul Sfintelor Monastiri Neamţul şi Secul.

Acum, pot şi fraţii, cari au venit „mai pe urmă" în soborul monahilor din ţara românească, precum şi cei ce n'au văzut „faţa" şi n'au auzit

„dreptele învățături" ale fericitului Paisie, cum ziceau tălmăcitorii dela 1836, să se împărtășească din îndreptările marelui Cuvios, să se bucure cu negrăită veselie de ostenelele sale, să guste din potirul neprihănit al acestui prunc.

Masa este gata, prânzul duhovnicesc al cărții îmbelșugat, ospățul luminat și la îndemâna tuturor.

Să vie dar monahii, și cei înțelepți și cei neînțelepți, și să guste din înțelepciunea cea ipostatnică *a purtătorului de Dumnezeu Paisie, „din carea înțelpciune.. curgea isvorul de miere al dumnezeeștilor învățături, îndulcind sufletele și uscând patimile cele viclene".*

Să vie monahii, și cei luminați la înțelegere și cei grei la minte, și să învețe dela teologhisitorul Paisie dumnezeiasca înțelegere. *„Cu carea înțelegând dogmatisirile din sfântul Simbol al pravoslavnicei noastre credințe „evangheliceștile predanisiri, porunci, îngroziri și făgăduințe; învățătura sfinților Apostoli și ale tuturor sfintelor Soboare a toată lumea și localnice, ale pravoslavnicei Biserici a Răsăritului; pravilele și tâlcuirile marilor arhierei ai Bisericii și învățăturile și povățuirile tuturor prea cuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor Părinților noștri, din tot sufletul apărându-le, le păzea ca pe lumina ochilor".*

Să vie monahii, și cei puternici în sfat și cei ședelnici, *să afle la îndreptătorul Paisie* sfat drept *„după învățătura și povățuirea sfinților și purtătorilor de Dumnezeu Părinți, — pe care îl da tuturor celor ce aveau nevoe de sfat". Căci „cei ce primeau sfatul cu credință și umblau în calea Poruncilor lui Dumnezeu și a învățăturilor și a sfătuirilor Fericitului, aceia sopreau înainte în smerenie, în răbdare și în dragoste".*

Să vie monahii, și cei tari la cerbice și cei slabi în putere să agonisească dela puternicul Paisie tăria, *„prin carea — prin credința cea către Domnul — petrecea tare în dragoste și nădejde la purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în toate scârbele și ispitele".*

Să vie monahii și cei cu frica și cei fără frica lui Dumnezeu să câștige dela temătorul Paisie frica lui Dumnezeu *„prin carea păzea, ca pe lumina ochilor, Poruncile lui Dumnezeu. — sufletul său punându-și pentru și cea mai mică Poruncă a Stăpânului".*

Să vie monahii, și cei fierbinți cu inima și cei lipsiți de dragoste, să se încălzească dela învățătorul Paisie de dragoste înfocată, *„cu carea din tinerețele sale, a iubit pe Domnul, din tot sufletul său. Și înainte sporind în dragoste, s'a învățat și se revărsa ea, întocmai, spre toți cei din aproape Că pe toți îi iubea, — pe toți îi încălzea cu dragostea și râvna sa; pentru fiecare durere avea. Iară pe fiii săi cei duhovnicești îi îmbrățișa mai vârtos de cât pe al său suflet. Și pe tot omul ce venea la dânsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea și deșert dela dânsul nu ieșea. Și totdeauna pace avea, cu toți. Că nici odată nu se scârbea asupra cuiva, sau îl trecea cu vederea, — măcar de ar fi suferit ceva dela acesta".*

Să vie monahii, și cei răbdători și blânzi și cei fără răbdare și mânioși ca să se ispășească dela răbdătorul și blândul Paisie întru îndelunga răbdare și blândețe, *adunate într'ânsul „ca și cum ar fi crescut împreună". Căci „turburare și mânie nu s'a văzut într'ânsul, fără numai pentru călcarea Poruncii lui Dumnezeu. Mustra și certa cu blândețe și dojenea și învăța cu dragoste. Miluia și îndelung răbda, cu nădejde de îndreptare.*

Să vie monahii, și cei fără răutate și cei iuți la vrăjmășie, să se învețe dela Paisie, cel întocmai ca pruncul, ce este aceia neră utate și nevinovăție pruncească. *A căruia „minte și înțelegere îi era înaltă și dumnezeiască. Mare și numai de unul Dumnezeu știută era smerita lui cugetare".*

Să vie însfârșit monahii, cu toate nepătimirile și cu toate relele lor pătimiri, și se învețe dela nevoitorul Paisie: lupta împotriva patimilor *„până la sânge",* ostenelele, durerea, sârgul, osârdia, privelișteа *și* rugăciunea minții *„carea cu mintea în inimă se săvârșește",* smerita cugetare, fuga de slava lumească *și de* cinstirea oamenilor *și toate cele ce fac* podoaba *și* slava *monahului.*

Să vie stareții de-acum și să afle dreptar pentru cârmuire.

Să vie înnoitorii, cari vor să îndrepteze după duhul lor viața, regula și scoposul cinului monahicesc din blagoslovita noastră țară, să învețe dela Fericitul Paisie înflorirea chipului îngeresc, fără schimbare și fără amestecarea necuviosselor lor păreri.

Iară cei ce îndelung se vor ospăta din „Viața și nevoințele Fericitului Paisie" nu vor uita nici când negrăita dulceață a acestei cărți; nu vor putea să nu plângă de comorile acestui „Rai desfătat" și nici vor putea să zăvorească inima, lor la adierea de duh sfânt, care umblă într'ânsa.

Pentru care câștiguri, vor da slavă lui Dumnezeu și mulțămită ostenitorului, pomenind în sfintele lor rugăciuni: Gheorghe (Racoveanu).

smeritul Stratonic

Rânduiala, arhivă de gând și faptă românească, *volumul III,* Caetul 1.

Este o publicație pe care a pornit-o acum doi ani un grup de tineri, cari merg pe picioarele lor proprii, pe care au vrut-o „arhivă de gând și faptă românească" și au realizat-o ca atare.

Părinții ei se chiamă: Dumitru C. Amzăr, Ernest Bernea, Ion I. Ionică și Ion Samarineanu. Au muncit băeții cu entuziasm și convingere și ne-au dat, până acum, patru cărți de „Rândulală" desăvârșită, ca patru mari lăzi de zestre. Patru albine au strâns mierea cea mai curată din flori rare și au umplut patru stupi.

După doi ani de muncă grea, tinerii noștri s'au oțelit în luptă, s'au antrenat, ca să întrebuințăm un cuvânt la modă, și au pornit anul acesta la drum cu multă hotărîre, cu mult entuziasm și, în plus, cu experiență. In loc de patru caete pe an, vor scoate zece, câte unul pe fiecare lună, afară, probabil, de Iulie și August.

Avem în față caetul I. Formatul „Predaniei".

Cel dintâi articol, pecetluit de sfânta cruce încadrată în de acum simbolica inițială **M**, *este o închinare îndoliată, ruptă din suflete, martirilor noștri Moța și Marin, căzuți eroic pe câmpul de luptă din Spania, pentru Hristos și pentru învierea neamului românesc: „Un duh de jertfă și biruință a suflat peste noi. La porțile Madridului, Ion I Moța și Vasile Marin au căzut luptând în armatele luminii pentru sfințirea neamului întru Hristos. Ei, cei mai buni din viața tânără a acestei Țări, ei cei mai darnici gentru ea". Da Ei au murit pentru Biserica lui Hristos și pentru neam. Așa crede tot cel ce simte creștinește și românește, așa crede mai ales tineretul nostru renăscut la viață nouă.*

Mihail Polihroniade analizează pe larg, cu curaj, „politica externă a României" în lumina realităților ce nu pot fi desmințite.

Ernest Bernea analizează cartea d-lui Corneliu Zelea Codreanu: Pentru Legionari, *numind-o pe drept „Cartea unui început de veac". Doctrina legionară — spune d-sa — se întregește deplin prin fixarea scopurilor ultime ale omului și ale neamului în viziunea creștină a unei rânduell supranaturale (p. 40).*

La „Insemnări" D. C. Amzăr face precizări interesante cu privire la raportul dintre corporatism și legionarism, arătând că sunt noțiuni și realități deosebite. Interesante sunt deasemenea și considerațiunile asupra „spațiului mioritic" al gânditorului de bogate resurse, Lucian Blaga. „Insemnările" mai cuprind dări de seamă despre literatură, politică, economie (Victor Puiu Gârcineanu), precum și o punere la zid: Oameni cari au fost: *Mihail Sadoveanu. La sfârșit: „Cărți și reviste".*

Acesta este caetul I din volumul II al „Rândueliî".

„Rândulala" este bună tovarășe de drum a „Predaniei".

S. P.

INFORMAȚIUNI

Un ziar care, încă mai apare în București, a deschis o anchetă originală în chestiunea *activității politice a preotului.* La această anchetă au răspuns: un birjar, un funcționar comercial, un anticar (neaoșul Mișu Pach), un antrenor dela „Florească", un șofer, un domn dela „Salvare", un avocat și alți cetățeni, cu armata făcută.

Pe când o anchetă, asemănătoare, asupra *purcederii Prea Sfântului Duh* ?

*

Chemați, în adunare extraordinară, spre a hotărâ în chestiunea amestecului preoților în politică, membrii Sfântului Sinod au ținut, spre cinstea lor, să comunice obștii românești, următoarele:

„Biserica *are o concepție* despre existență și — determinat de aceasta — *un program etic* de viață omenească. Ea nu va interveni în lupta dintre partidele politice pentru a declara pe unul mai bun ca pe celălalt, atunci când ele nu se depărtează de cât în metode și nu vin în contrazicere cu programul etic al Bisericii. Dar are dreptul să-și intensifice acțiunea pentru adâncirea concepției creștine și a moralei creștine în straturile poporului român, inclusiv partidele politice și să ia chiar atitudine combativă față de acele acțiuni care sub masca politică propagă concepții de viață și programe etice opuse creștinismului...

„Statul nostru este un stat român, alcătuit cu jertfe fără seamăn de națiunea română, pentru păstrarea, întărirea și înnobilarea ei, pentru desvoltarea însușirilor fizice și sufletești, ca să se poată ridica la un nivel cât mai înalt prestigiul ei politic și spiritual. Toate legile, acțiunile, ideile statului și din cuprinsul lui au să fie subordonate binelui durabil al națiunii, sau cel puțin să n'o păgubească. Nu plăcerile sau ambițiile de moment ale celor lacomi, sau ale massei ațâțată în chip demagogic, vor fi determinante în activitatea statului, ci binele de peste veacuri ale neamului."

Predania *apare de două ori pe lună: la 1 și 15 ale fiecărei luni.*

Abonamentul: 200 lei pe an.

Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație: **G. Racoveanu, Aleea Calimachi nr. 15, București III.**

Tiparul „OLTENIA".

Lei 10